

Engparcel uden drift gennem en årrække. Her opsamles næringsstoffer i overfladejorden, og bredbladede arter som stor nælde og grove græsser som røgræs dominerer.

Efter 8 år uden drift er nogle parceller under kraftig tilgroning med pil, mens andre er helt uden træbevoksning men med grove græsser, som røgræs. Hvor hurtigt arealet gror til i krat vil være afhængigt af frø og spireforhold på stedet. Foto med pil er fra midt i juni, mens foto med røgræs er fra 1. maj.

Græsningsselskaber kan sikre effektiv drift af engarealer

Af Lisbeth Nielsen og Anna Bodil Hald
Natur & Landbrug,
www.natlan.dk

Konklusion

En naturplan giver landmanden overblik over naturen på ejendommen og viser, hvor det vil være mest relevant at gøre en naturmæssig indsats, altså et idé-katalog, som landmanden kan benytte til at sikre og forbedre naturforholdene. Gennem det netop lancerede land-distriktprogram kan der søges om tilskud til naturplaner i landbruget.

På bedriftens engarealer kan naturplanen give forslag til afgræsning eller slæt tilpasset naturforholdene. Hvis engarealerne ikke ligger i et såkaldt Natura 2000 område med mulighed for MVJ-tilskud til driften, kan det ligge tungt med at få gang i denne pleje. Det kan i

det lange løb give problemer med hensyn til enkeltbetalingen og krav om, at landbrugsarealer skal være i god landbrugs- og miljømæssig tilstand.

På engarealer ved Fussingø er der fra foråret 1997 benyttet forskellige driftsstrategier i en række engparceller, som er fulgt bl.a. i et demonstrationsprojekt om græsningsselskaber støttet af Direktoratet for FødevareErhverv. Udviklingen på disse parceller illustrer mange af de problemstillinger, der er knyttet til landbrugets betydning for engenes naturkvalitet. Konsekvenserne af manglende drift ses klart.

Ingen drift - høj og trist vegetation på engen

Et problem ved mangel på drift er ophobning af næringsstoffer ved overfladen gennem henvisnende plantemateriale. Det kan observeres efter en kortere årrække, og arealerne præges efterhånden af en bestand af høje plantearter, der skygger de små plantearter væk.

Høje arter som f.eks. stor nælde begunstiges af et stort næringsstofniveau. Både ændring i lysforhold og tilgængelighed af næringsstoffer vil betyde, at mange af de blomstrende engplanter, som vi gerne vil se på engene, har svært ved at klare sig på arealet.

Tilgroning med pil kan gå hurtigt

Hvor driften helt ophører, vil engene gro til i krat og de åbne landskaber vil forsvinde. Det bekymrer mange. Derfor er der nu lovmæssigt taget højde for, at landbrugsjord skal holdes fri for opvækst af træer og buske. Som det fremgår af fotos fra forsøgsparcellerne på Fussingø, er opvækst af pil m.v. af varierende hastighed fra sted til sted, men i nogle områder går det meget hurtigt.

Bunden bliver blød og usammenhængende

Når arealerne invaderes af røgræs, mjødurt eller andre høje arter, bliver bunden blødere end ved almindelig græs-

marksdrift. Engarealer uden benyttelse gennem en årrække, bliver derfor præget af en løs græstørvsbund.

Det er endnu et væsentligt problem, som kan blive af større betydning for arealets fremtid. Det kan på grund af denne opløsning af græstørven være meget vanskeligt at få engene ind i en græsmarksdrift igen. Hvor vandstanden samtidig hæver sig, kan græstørvens bæreevne svækkes yderligere.

I projektet på Fussingø er en række forskellige driftsstrategier sammenlignet på en kulturpræget eng, som tidligere var drevet med en kombination af slæt og afgræsning. Efter 8 år med de forskellige driftsstrategier var det tydeligt, at arealets overflade gik i opløsning i parceller uden drift. De tre fotos af henholdsvis arealer med afgræsning, slæt og ubenyttet gennem perioden illustrerer forskellene på et areal, der i 1997 var en ensartet eng domineret af engrapgræs.

Jo blødere arealerne bliver, jo større vanskeligheder er der forbundet med at få dem i drift

Den faglige Baggrund

Forskere, konsulenter, landmænd eller andre med landbrugsfaglig baggrundsviden kommenterer og uddyber under "Den faglige baggrund" aktuelle faglige nyheder.

Redigeret af
faglig redaktør
Henning Laen Sørensen
tlf. 33 39 47 40
e-mail: laen@dlmedier.dk

igen. Derfor er det vigtigt, at holde arealerne i gang. Hvis man ikke selv har kræfter til at holde græsnings dyr eller til at tage slæt på arealerne, er det en rigtig god ide at samle arealerne i græsningsselskaber, hvor landmænd, der har overskud af henholdsvis engarealer og græsningsdyr, kan arbejde sammen om driften af arealerne. Gennem etablering af græsningsselskaber er det muligt at opnå en mere effektiv

drift af engarealerne.

Gennem demonstrationsprojekter om miljøvenligt landbrug kan der også søges om støtte til demonstration af græsningsselskaber, hvis projektet bliver vist frem, f.eks. i form af markvandring (se www.dffe.dk).

Aktiviteter i forbindelse med græsningsselskabet på Fussingø er beskrevet på www.lr.dk og www.natlan.dk.

Afgræsning i 8 foregående år

Slæt i 8 foregående år

Ubenyttet i 8 foregående år

Trykfølsomhed på Fussingø engarealer med ens udgangspunkt, men ned forskellig forhistorie. En 10 cm høj trækloids kan trykkes helt ned i det ubenyttede felt, men kun 1-2 cm ned ved slæt og afgræsning ved tryk på 2 kg per cm² (april 2005).